

PROLETAREC

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office at Chicago Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 587 So. Centre Ave.

"Delavci vseh dežela, združite se"

Stev. (No.) 50.

Chicago, Ill., 25. avgusta (August), 1908.

Leto (Vol.) III

Strahovi.

Svarilo vsem rodoljubnim Sloven-
cem.

Opomin vsem dobrim katoličanom.
(Ponatis iz R. P.)

Dalje.

Toda nikar ne stiskajmo nalašč
ali Potepuhov, ki nočejo delati,
je na svetu. Nenormalni ljudje so,
ki so jim družabne razmere vzele
socialni čut.

A morda bi še prišli do konca
v sedanjih družbi, če ne bi bilo
množice takih ljudi, ki ne dela-
jo, ker — ne morejo. Ne govori-
mo o pohabljenih. Za nje bi dru-
žna lahko poskrbela, če bi bila v
praksi tako krščanska, kakor je v
teoriji. Na zdrave ljudi mislimo,
na moča s krepkimi udi in čvrsti-
mi mišicami, izurjene v delu in
vendar brez dela.

Dragi sosed, ki se ti tako lepo
podajata pisani "šlafrok" in dol-
ga pipa — ali si že kdaj vprašal,
kako vendar živi delavec po cele
tedne in mesece, ako nima zasluž-
ka? Ker čitaš časopise vsak večer,
moraš vedeti, da je ta prikazen
skoro vsakdanja. Seveda te bolj
zanimajo tiste "Novice" o ropih, ne
torej ljubezni, o aristokr-
tandah, novice, ki so v malem
tako podobne "Grofici beračici".

Kaj mladica lisica stari, ampak
kar mas nekoliko akeij in hranil-
nih knjižic, pogledaš nekoliko ven-
dar tudi gospodarski del. Čital
si torej večkrat o krizah. Take re-
či se godé povsod, celo pri divja-
kih, ako so zašli med nje Evro-
peji in Amerikanci. Ali ti je pa
le kdo povedal, kako zadene in-
dustrialna kriza delavce? Letos
so pozimi v Ameriki našli štiri
milijone brezposlenih delavcev.

Štiri milijone! Niso ušli iz tovarn
in se jim ni pristudilo delo. Leta
na leta so nosil svoje zdrave kosti
v kapitalistična podjetja in so tam
puličali svojo živo moč, ki se je na
čudovit način izpreminjala v vsa-
kovrstno blago. Tisti krasni servis
iz svetle kovine, ki ga imaš na kre-
denci v obedovalnici, se blišči, ka-
kor da bi bil vzlet iz solnece; dragi
sosed, v teh prelepih posodah ti
ni dober kos delavskega zdravja
in nikar naj ti ne pokvari obeda
zvest, da je bil ves poškopljnjen z
delavskim znojem, morda tudi z
delavsko krvjo.

Leta in leta so delali možje v
tovarnah in rudokopih. Za svoje
zdravje, ki je ostajalo tam, so do-
bivali mezdo. Bila so leta, ko je
njih posejano zdravje rodilo pre-
čuden sad in kapitalisti so govo-
rili o imenitni konjunkturi. Sa-
dove so pospravili v svoje blagaj-
ne, ki imajo čudovito lastnost, da
se razširjajo kolikor je treba. De-
lavci pa so dobivali "mezdo". Za-
kaj je bila dobra industrialna le-
tina brez pomena.

A ko je nenadoma prišla suša,
so ostali delavci pred vrati. "Ni
delavstva", so dejali kapitalisti.
Ničesar niso zakrivali delavci, a
vendar so naenkrat obsojeni na
hajhušo kazni: Na stradanje. V
kratkem času se jih je nabralo šti-
ri milijone. Pomorske družbe niso
 imele dosti parnikov, da bi bile
sprejele vse zbegane ljudi, ki so
se v obupni uri hoteli vrniti v do-
movino, katero so bili zapustili,
ker jim ni dajala kruha. Na tisoče
jih je pošlo v Evropo, stradat do-
ma, a še jih je ostalo v Ameriki

štiri milijone. Brez dela, brez de-
narja. Najprej se je oglasila rev-
ščina, potem pomanjkanje, pa
stradanje, pa lakota, pa brezstres-
je, pa obup.

Dragi moj, vem, da se nikoli
nisi ukvarjal s takimi mislimi.
Toda moral bi se, kajti verjemi:
Detikajo se tudi tebe. Pomisli:
Včeraj je bilo dela in zaslužka.
Življenje ni bilo knežje, ampak ži-
velo se je. Če ni bilo fazanov, je
bila stanina. Jedlo se je zjutraj,
opoludne, zvečer; popil se je ko-
zarec vina, vrček piva. Vsi so bili
dostojno oblečeni. A danes se vrti
tisočerm v glavi; v vseh možga-
nih ključe vprašanje: Kaj bo?

No, začetkoma se prebije. Od
zadnjega tedna je še nekaj denar-
ja v mišnici. Varčevati se mora,
ker nihče ne vé, kdaj pride zopet
kaj žep. Če je žena pri hiši, mora
napeti vso svojo pamet, da iznaj-
de cenejše kosilo in večerjo. Par
tednov se bo potrpelo, potem, ko
bo zopet dela, se že polagoma po-
pravi vse. Toda par tednov mine
in de' se. Še nekoliko tovarn se
je zaprlo; še par tisoč delavcev je
na cesti. Tovariš, ki bi bil v naj-
hujši sili posodil kaj malega, je
sedaj sam brez zaslužka. Skrb na-
rašča. Morda je drugje kaj dela?
Slabše bo pričano, toda sila kola
lomi. V časopisih so včas tak
oglas. V mestu so posredovalnice.
Ampak preveč jih je, ki iščejo za-
služka. Treba se je že ob štirih
zjutraj nastavit, da ne pride kdo
bolj zgodaj. Toda — kje dobiti
dela za štiri milijone? ... Morda
vendar — jutri, če ne danes. Jesti
se mora pa tudi danes. Brez de-
narja seveda ni nič. V hiši pa ni
več vinarja.

Zastavnica! ... Hudo je, ampak
kaj! Kadar bo zaslužka, se že re-
šijo cape. Polagoma se znese tja
vse, kar sprejmo! Previdni so
tam, kajti preveč je gostov. Na-
posled tudi tukaj ni več pomoči.
In gospodar terja najemnino. Dva
tedna že čaka, pa "ne more več."
"Boga zahvalite, da vas vržem le-
na cesto..."

In kaj sedaj?
Nekaj ropotije, ki ni za nobeno
rabo, žena, par otrok, obupen oče;
v daljavo drži cesta, nad glavami
je nebo, v glavah pa prazno —
prazno... kakor v želodeh. Kaj?
Kam? ... Vprašanje, vprašanje
— odgovora ni.

Na to še nikdar nisi mislil, so-
sed? Ne, nimaš prav! Take reči se
ne godé samo v Ameriki. Tudi
Evropa se industrializira in rodi
krize. Tudi pri nas, tudi pri nas.
Stradaleci ti nič niso mar, praviš?
Sam imaš toliko, da ne pogineš,
meniš? No, tudi akcijske družbe
so že bankrotirale in nikjer ni za-
pisano, da se ne bo v tvoje delnice
danes, jutri lahko zavijal sir, če
ga bo kaj. In hranilnice, še če so
katoliške, niso zidane na skali, ki
je Peter. Ampak če te do smrti ne
doleti nič takega, vendar pomisli
malo: Na tisoče ljudi je brez dela;
pridne roke morajo počivati, ker
nimajo same oblasti nad delom.
Očeti stiskajo pesti, ženam upa-
dajo obrazi, otročki bolehaljo, jo-
kajo in staršem se krči srce.
Medle oči se ozirajo na vse strani,
iščejo čakajo — tu ni nič, tam ni
nič — nikjer ni nič! Trenotek za
trenotkom je strašnejši. Stradati
je hudo, gledati svojce, otroke, ki
stradajo, je grozno. Seveda —
tudi — krasti je grozno — in ro-
pati — in ubijati. Ampak gledati

male otroke, ki hiraajo, umirajo, a
kroznik juhe bi jih morda rešil!
A kapljice juhe ni, če je ne —
vzameš! In v glavi se vse vrti; v
ušesih žumi otroški stok in možga-
ne grabi blaznost, divja, strašno
boleča tlaznost in navsezadnje se
stisne pest —

Sosed, sosed, vendar bi bilo,
dobro, "a pomisliš!"

Od blizo in daleč

Pri kopanju rova pod reko De-
troit se je zadnje sredo vnel pri
vrtanju dinamit, pri čemur je bilo
19 oseb teško ranjenih, šest od teh
smrtno.

Vsa znanenja kažejo na to, da
izbruhno v kratkem velika stavka
premogarjev v Pittsbuškem pre-
mogarskem okrožju. Delodajalci
so pravične zahteve svojih usluž-
bencev ošabno zavrnili, in premo-
garjem sedaj ne preostane druge-
ga, nego svojo grožnjo, da prične-
jo z generalno stavko, izpolniti,
ali pa da se ponižajo pred svojimi
gospodarji. Toda videti ni, da bi
se premogarji upognili, in vse ka-
že na to, da stojimo tikoma pred
enim največjih stavk pittsbuške-
ga premogarskega okrožja, ki
produje na leto 57.000.000 ton
premoga. V otonni organizaciji
je združenih 40.000 premogarjev.

Rudeči posebni vlak, namenjen
za socialističnega predsedniškega
kandidata Evgena V. Debsa za
njegovo šestdesetdnevno agitacijsko
potovanje, bo odhajal dne 31.
avgusta iz Chicago. Do 15. avgu-
sta je bilo nabranih v ta namen
\$6200 v gotovini in \$2200 pa za
sigurno obljubljenih, torej skupaj
\$8400. Nato je sklenil narodni iz-
vrševalni strankin odbor pogodbo
za prvo polovico vožnje, torej iz
Chicago na pacifično obrežje in
nazaj v Chicago. Treba je sedaj
nabrati denar še za drugo polo-
vico, to je za "vzhodno vožnjo"
proti atlantiku.

Sodrug Dr. Liebknecht na Nem-
škem, ki je bil lani zaradi neke
proti-militaristične brošure obso-
jen na trdnjavo, ima dne 10. okto-
bra obravnavo pred častnim sodiš-
čem v Lipskem (Leipzig). Državni
pravdnik je hotel na vsak način,
da bi bil tudi kot odvetnik obso-
jen, tako da bi izgubil advokatu-
ro. Toda berlinsko častno sodiš-
če ga je oprostilo, in sedaj je
državni pravdnik rekuriral v Lip-
sko.

Kakšna da je ruska tiskovna
svoboda, se vidi iz uradnega poro-
čila, po katerem se je v prvih pe-
tih mesecih letošnjega leta zatrla
44 časopisov, in sicer: 32 ruskih,
7 poljskih, 3 gruzinski, 2 tartar-
ska. Šestnajst časopisov je mora-
lo ustaviti izdajanje v Peterbur-
gu, 10 v Moskvi, 6 v Varšavi in 5
Tiflisu. Med zatrtimi časopisi v
Peterburgu je bilo šest strokov-
nih. Osemindesetdeset časopisov
je bilo administrativnim potom
(t. j. brez sodišč) obsojenih na
globe, ki skupaj znašajo 39.950
rubljev.

Finski deželni zbor se je v so-
boto dne 1. avgusta zopet sešel.

Kakor znano, je socialna demo-
kracija najmočnejša stranka v
tem deželnem zboru.

Nič manj kakor 26 smrtnih ob-
sodb se je na Ruskem izvršilo na
en sam dan, in sicer dne 18.
avgusta. Razdelijo se tako-le: ena
na mesto Charkov, dve na Sara-
tow, tri na Kiew, pet na Varšavo,
pet na Pinsk in deset na Lodz. Na-
slednjega dne sta se v Varšavi
spet izvršili dve smrtni obsodbi.
Časopisju je prepovedano poro-
čati o smrtnih obsodbah. Sploh
dohajajo iz vseh krajev Rusije
poročila o grozodejstvih carske
vlade.

Kolera se na Ruskem čimdalje
bolj razširja. V Rostovu ob reki
Don je 17. t. m. obolelo 31 oseb, 10
pa jih je umrlo; in v pokrajini
Astrahan jih je istega dne za ko-
lero obolelo 61 oseb in 21 jih je
umrlo. Kolera je najbolj razširje-
na na Kavkazu in pokrajinah ob
Črnem morju.

Sodrug James Keir Hardie, vo-
ditelj angleškega organiziranega
delavstva in načelnik socialistič-
nemu klubu v državnem zboru,
obišče Ameriko, da se osebno ude-
leži volilne kampanje v jeseni.
Govoril bo na raznih shodih, kate-
re bo priredila socialistična
stranka. Dne 15. avgusta se je v
Glasgowu vkrcal na parnik "He-
sperian", ki odpluje najprej v
Canada, potem pa v Združene
Države. Moral bi priti semkaj že
meseca julija, a je bil vsled bo-
lezni zadržan.

Moderna občina je Marsilja na
Italijanskem, ki se zaveda svoje
dolžnosti. Občinski svet je sklenil
dati 5000 frankov onim delavcem,
ki so vsled zatvoritve tovarn ob-
o in zaslužek.

Francoska vlada, o kateri čen-
čajo klerikaleci vsega sveta, da je
"socialistična", je v resnici tako
protisocialna in delavstvu so-
vražna, kakor vse ki so bile pred
njo, ali pa še bolj. Dokler pri-
pušča zasebno lastništvo, tako
dolgo ne more biti govora o "soci-
jalistični" državi; in naj bodo na
krmilu še tako vneti socialisti.

Ruska vlada nastopa proti
lajvečjemu živečemu Rusu, Levu
Tolstoju, tako brutalne, da se
sramoti pred vsem svetom. Zaradi
njegovega protesta "Ne morem
molčati," ki smo ga tudi mi obja-
vili, so bili zaplenjeni in kazno-
vani vsi časopisi na Ruskem, ki so
ga priobčili. Vsem mestnim za-
stopom je vlada prepovedala pri-
rejanje slavnosti ob Tolstojevi
osemdesetletnici, ki se vrši letos.
Vseučilišče v Kazanu je imenovalo
Tolstega za svojega častnega čla-
na; naučno ministerstvo pa je po-
slalo vsem vseučiliščem okrožnico,
s katero jih poziva, da naj prezi-
rajo to imenovanje; proti profe-
sorjem kazanske visoke šole je pa
vlada uvedla preiskavo. Sicer se
bo pa Tolstoj itak sam umaknil
vsemu proslavljanju njegove ose-
be, stein da odide za ta čas v ino-
zemstvo, in sicer pride na Avstrijsko,
da si v kakem kopalšču po-
krepča svoje rahlo zdravje.

Na Turškem napreduje nekrva-
va revolucija, da je veselje. Čete
so prisegle, da bodo varovale u-

stave in da bodo sultanu zveste,
dokler ščiti svobodo. Zares, če se
bo stvar tako razvijala dalje, po-
stane Turčija vzor svobode starim
ustavnim državam. Mladoturški
krogi niso tako neumni, kakor se
je sodilo tuptam. Lepe sultanove
besede so poslušali, ampak zašto-
stovale jim niso. Tudi njegova pri-
sega na ustavo jih ni zazibala v
sladke sanje. Da je imel sultan
okrog sebe same ljudi reakcijsko-
narnega mišljenja in ravnanja, se
jim je zdelo za svobodo tako ne-
varno, da so na ves glas zahtevali
njih odstranitev in nadomestitev
z ljudmi, ki se jim lahko zaupa.
In že so desegli uspeh. Veliki vezir
Said paša je demisioniral s celim
ministerstvom. Mladoturki zahte-
vajo na vsak način, da pride tudi
kdo izmed njihovih zaupnikov v
ministerstvo. Njihovi voditelji
svaré ljudstvo, naj ne posluša za-
peljivih glasov iz Bulgarije in
Srbije. Znani vodja ustašev San-
danski bo kandidiral za turški
parlament. Sploh kaže vse, da ni
med Mladoturki nič sovraštva do
drugih narodnostij in ver. V So-
lunu so imele tudi turške žene
shod in so zahtevale ravnoprav-
nost z moškimi. Ta vest, če je res-
nična, je naravnost čudovita. —
Turške žene, dosedaj največje
sužnje, so se začele bolj resno za-
nimati za javno življenje, — ka-
kor pa slovenske!

Čitalničarji, pozor!

Pri zadnji seji dne 20. t. m. se
je sklenilo, da se skliče čitalnična
seja še enkrat, na kateri se bo
definitivno sklepalo o tem, ali naj
čitalnica spet oživi, ali pa naj pro-
pade, in kaj je v tem slučaju ukre-
niti s premoženjem oziroma inven-
tarjem. Pozivajo se torej vsi bivši
člani, da se te seje, ki se bo vršila
v pondeljek dne 31. avgusta pri
Franku Mladiču ob 8. uri večer,
zanesljivo in polnoštevilno udele-
žijo. Opozarja se na to, da se bo
seja proglasila za sklepno, ne
gledé na to, koliko članov dojde.
Kdor ne pride, tisti potem nima
pravice zabavljati čez sklepe, ki se
bodo storili na tej seji. Poskrbelo
se je, da so kar možno vsi člani
obveščeni.

Kakor je razvideti iz imenika
knjig, je še mnogo članov oziroma
članic, ki še niso prinesli nazaj iz-
posojenih knjig. Pozivajo se torej
vsi prizadeti, da storijo svojo
dolžnost in prinesejo knjige na to
sejo, da se stvar enkrat uredi.

Frank Klobučar, predsednik.

Ivan Kaker, tajnik.

Frank Udovič, blagajnik.

DENARJE V STARO DOMOVINO

POŠILJAMO:

za \$ 10.25.....	50 kron
za \$ 20.45.....	100 kron
za \$ 40.90.....	200 kron
za \$ 102.25.....	500 kron
za \$ 204.50.....	1000 kron
za \$ 1012.00.....	5000 kron

Poslatis je vtiča pri teh svotah. Do-
ma se nakazuje svoje popolnoma lapa-
čajo brez vinarja odbitka.

Nale denarne pošiljave izplačujejo kr.
postni hranilni urad v 11. do 12. dneb.

Denarje nam poslati je najprilicneje do

\$25.00 v gotovini v priporočeni ali regi-

striranem pismu, večje zneske po Do-

mestic Postal Money Order ali pa New

York Bank Draft.

Frank Sakser Co.

109 Greenwich St., New York

6104 St. Clair Ave., N. E.
Cleveland, Ohio

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in izdajatelj:

Jugoslovenska delavska tiskovna družba v Chicago, Ill.

Naročnina: Za Ameriko \$1.50 za celo leto, 75c za pol leta. Za Evropo \$2 za celo leto, \$1 za pol leta.

Oglaš po dogovoru. Pri spremembi besedila je poleg novega naznani tudi STARI naslov.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by South Slavic Workmen's Publishing Company Chicago, Illinois.

JOHN GRILEC, President; JOHN PETRIČ, Secretary; ANTON PREŠERN, Treasurer.

SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada, \$1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries \$2 a year, \$1 for half year.

ADVERTISING RATES ON AGREEMENT.

NASLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC"

587 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

ZAKAJ SMO SOCIALISTI?

Ivan Šolar.

Naše življenje je odvisno od hrane, obleke in stanovanja. Če bi bili tega deležni vsi ljudje v zadostni meri, ne bilo bi treba socializma, ki je tako sredstvo, da se to doseže.

Za pridobivanje življenjskih potrebščin, kakor: hrane, obleke in stanovanja, je treba zemlje in strojev. Stroj so napravili delavci, a poseduje jih kapitalist, t. j. ljudje, ki ne delajo. Ti trojce v človeški družbi pa ne kontrolirajo le strojev, temveč tudi zemljo, delo, naše življenje, v oblasti imajo našo osodo in osodo celih narodov.

Da manjšina vzdržuje vsa ta sredstva in kontrola nad večino, prihaja od tod, ker ima kapitalist nezavedne tudi v duševnem oziru pod svojo oblastjo. Dokler bodo oblastniki vladali nad ljudsko voljo in mišljenjem, tako dolgo bo večina vedno odvisna od manjšine; mala peščica ljudi bo posedovala vso industrijo, pridelke, stroje in zemljo.

Socialistična stranka se je na svoji narodni konvenciji proglasila za delavsko stranko, da je za delavske koristi, za delavsko vladavo, za ljudsko svobodo in enakopravnost, in apelira na vse delavce, da se ji čim prej pridružijo, ker le z združenimi močmi se da do doseči zgoraj navedeni cilji.

Socialistična stranka nadalje ponovno razglasa, da hoče skupno ljudsko last in posest ne samo zemlje in strojev, temveč tudi železnice, telegrafe, telefona, brodovja, vodnih naprav itd. itd.

Abraham Lincoln je rekel, da naj bo svoboda za vse enaka, tako kakor jo vsak želi za se. Kdor zahteva svobodo le za se, drugim je pa ne privošči, tisti je tiran, krivičen silovitež in tat. Socializem bo storil konec taki prisvojeni nadoblasti posameznikov v družbi splošnega bratstva in enakosti.

Socializem bo odpravil mezdno sužnost; noben človek ne bo tlačnil drugemu človeku. V socialistični družbi bodo vsi izdelki in pridelki ostali izdelovalcem in pridelovalcem samim; nikdo se ne bo mogel polastiti tega, kar ni sam izdelal. Sedajni veleposestniki zemljišče bodo morali polje sami obdelovati, ako bodo hoteli živeti. Za domače potrebe bo vsak le malo zemlje rabil; pridelovalo se bo le za dejanske potrebe in za preživljenje, ne pa za kupčijo in dobiček, kakor sedaj. Z malim trudom se bo v kratkem času napravilo vse, kar je potrebno za naše življenje. Vse človeško delo bo nadomestoval stroj. Otrokom spod 16 let ne bo treba delati; mati bo

lahko ostajala doma pri otrocih in gospodinjstvu; starejšim ljudem ne bo treba delati do visoke starosti; lahko bodo šli v počitek prej, ker bodo mlajše moči, za delo sposobne, s pomočjo strojev producirale dovolj za vse; niti onim, ki bodo opravljali lahko delo, ne bo treba delati na dan čez 4 ure.

Socializem nam garantira ekonomično veselje in zadovoljnost v družabnem življenju. Mož, žena in otroci bodo svobodni, ker bo vsaka družina imela svoj dom, in vsak dom svojo zadovoljno družino. Zato bo družila istinita ljubezen, ne pa denar in posvetno blago, kakor je to v navadi danes. In tako vez, bazirano edino na materialnih koristih, ne moremo nikakor imenovati "zakonskega življenja", četudi mu je dala cerkev svoj blagoslov! Največkrat so taki zakoni postavni dovoljen konkubinatu.

Pod socializmom ne bo prostitucije, katera je dandanes tako zelo povsod razširjena, ko morajo ženske prodajati svoje telo, da se preživijo. Ženske pod socializmom pa bodo imele še posebno prednost v tem, ker bodo z moškimi politično enakopravne, in bodo lahko zastopale same svoje koristi in branile svoje pravice. Današnja politična ženska sužnost in odvisnost od moškega spola izvira iz raznih ver; vsaka vera trdi, da je ženska manjvredno bitje in da mora vsled tega biti možu pokorna.

Socializem je prijatelj delavcev; socializem je politično sredstvo, kojega se mora delavstvo poslužiti, da dobi v svoje roke vladavo, da si pribori pravico do življenja, da postane svobodno, da postane zopet gospodar čez one stvari, za katere je bilo oropano.

Vsi delavci, mali farmar, ženske delavke spadajo v socialistično stranko. Ako voli delavec drugo kot socialistično stranko, skeba nad svojo lastno stranko. Dandanes imamo samo dve stranki: kapitalistično, ki sedaj vlada, in socialistično ali delavsko stranko.

Socializem je naravna posledica sedajnega krivičnega kapitalističnega sistema. Rodile in zahtevale so ga okolščine in razvoj človeške družbe. V prejšnjem času, ko je producent lastil sam svoje orodje in bil izdelek njegov, ni bil socializem toliko potreben kakor dandanes, ko je delavčev življenje popolnoma odvisno od dobre volje delodajalca, kateri poseduje orodje, stroje, delavnice, tovarne, parobrode, železnice, premogokope, rudokope, povečini tudi zemljo, industrijo, ves denar in živež. Sedajna kapitalistična industrija z vsemi modernimi stroji omogoča posameznim producentom obstanek. Delavec z ročnim orodjem ne more tekmovati z gigantnimi stroji; vsled tega je postal ročni delavec suženj organizirane moderne produkcije, ki jo kontrolirajo kapitalisti.

Socializem zahteva in uči, da ima vsako živo bitje pravico do življenja, ter da so izdelki lasti onega, kdor jih je produciral. Nadalje zahteva socializem, da naj bodo stroji, ki so jih napravili delavci, skupna ljudska last, da pridejo vsi ljudje po tej poti do dela in življenja. Vse stvari, od katerih je odvisno naše življenje, naj bodo cele družbe skupna last in skupno nadzorovane. Pod sedajnim sistemom izvršujejo in vodijo vse delo in trgovino delavci, ter upravljajo lastnino, ki jo kontrolirajo trusti, — kot plačilo pa dobijo toliko, da morejo ravno živeti; kapitalist, ki nič ne dela, pa vzame ves izdelek in dobiček. Vsakdo mora priznati, da je ta sistem krivičen. Zato je tudi vsakega delavca prva dolžnost, da po-

maga po svojih močeh in da pristopi v našo socialistično delavsko stranko, da nam bo z združenimi močmi čim prej omogočeno doseči ono, po čemur mi socialisti in sploh vsi proletarci vsega sveta že toliko časa stremimo, — namreč po pravi bratski, socialistični družbi, pod katero bo ubijanje ljudi in mizerija zgnila za vedno.

Skopuhovo bogastvo.

V svojem rojstnem kraju Svansea na Irskem je umrl nedavno James Brazil, ki je živel upravljal beraško, a po smrti so našli v njegovem stanovanju 2 milijona kron. Brazil je začel svojo kariere kot trgovski pomočnik, potem je začel trgovino s slikami, nato je šel v Avstralijo, kjer si je kupil veliko kmetijo; a končno je kopal zlato v Južni Afriki. Pred 17 leti se je vrnil domov, kjer si je najel majhno sobico ter so ga sploh smatrali za reveža. Za hrano mu je bil edinole stari kruh. Pri vsem tem pa je bil skrivaj najdrznejši spekulant na borzi. Njegova skopost je bila tolika, da kadar si je kupil časopis, kar pa se je zgodilo le poredko, ni pustil nikomur gledati v časopis, temuč je zahteval za to 5 penijev, da ga je časnik veljal le 1 peni.

SLOVENCEM V POGLED.

Cenjeni zdravnik Collins N. Y. Medical Instituta:—

Vam naznam, da sem poslana zdravila porabil ter popolnoma ozdravil po njih, da nobenih znakov bolezni več na čutim. Srčno lepo se Vam toraj zahvalim za Vaš trud. Bog Vam stotero poplačaj:—

Še enkrat Vas zahvalim in vsakemu priporočam ter ostanem hvaležni.

Ivan Kogoj, Mulberry, Kansas.

Frank Kvasnička

Trgovina z železnino, raznim orodjem in pohištvom. Topravija peči.

643-645 W. 18th St. Chicago, Ill.

Joseph Kratky,

739 Loomis St., Chicago, Ill.

Izdelovalec najfinejših cigar vsake vrste.

Na debelo in drobno.

NAROČNIKOM.

Kadar se preselite, je potrebno, da naznanite poleg novega naslova tudi stari naslov.

M. Lacković in Fr. Smetko

378 West 18th St., Chicago

MODERNO OPREMLJENA SLOVENSKA TRGOVINA Z JESTVINAMI (GROCERIJA.)

Najboljši riž, kava, čaj, moka itd., sploh vsakovrstno domače in prekomorsko blago vedno sveže po najnižji ceni na prodaj.

Na zahtevo razvažam blago tudi na dom, za kar nič ne računim.

Najbolje in najceneje obuvale kupite pri

John Kiofata 631 Blue Island Av. CHICAGO.

Sprejema tudi po pravila.

Nizke cene

Vse parobrodne družbe so znižale cene za prekmorsko vožnjo.

Kdor rojakov želi potovati v staro domovino naj se v tej zadevi obrne na:

Frank Sakser Co

109 Greenwich St., New York. 6104 St. Clair ave., Cleveland, O.

Slovincem in Hrvatoma!

naznanjamo, da izdelujemo raznovrstne

obieke, po najnovejšem kroju. Unijsko delo; trpežno in blago. V zalogi imamo tudi razne druge potrebščine, k. g. daj v delokrog oprave — oblek. Pridite in ogledajte si našo izložbo. Z vsem spoštovanjem

GOSTILNA, dobro in vedno preskrbljena z najboljšimi pijačami, unijskimi smodkami in prostim prigrizkom.

Dvorane, za društvenene seje, svatbe, zabavne večere, veselice itd.

Potujoči rojaki vedno dobro došli.

Priporočam se vsem v mnogobrojen obisk

Frank Mladič

587 SO. CENTRE AVE., CHICAGO, ILL.

Spomin na ženitvanjski dan.

Sezona ženinov in nevest prihaja. Če se ženite, je važno za vas, da si omislite dobro sliko kot spomin na vaš ženitvanjski dan. Dobro sliko, da boljše ne morete dobiti, vam izdela

izkušen fotograf,

391-393 BLUE ISLAND AVE., CHICAGO.

Ima večletno skušnjo in izdeluje najfinejše fotografije po zmernih cenah.

TELEFON CANAL 287.

USTANOVLJENO 1882

"Radnička Straža"

je edini hrvatski socialistični list v Ameriki. Izhaja vsako drugo nedeljo in stane \$1.00 NA LETO. Naslov: "RADNIČKA STRAŽA", 115 FISK ST., CHICAGO, ILL. Priporočajte ta list bratom Hrvatoma!

WAHRMUNDOV GOVOR.

(Dalje.)

S posebnim povdarkom omenil sem prej ono izjavo iz ust duhov-
ne o poganizmu, in to ne brez vzroka; kajti četudi ta beseda more-
ne pove vsega, kar pride tukaj v poštev, vendar pa v svoji bi-
lastnosti kot kačipot v preteklost jasno in odločilno označuje
oficijelno katoliške cerkve v sedajnosti; to bistvo se, kakor
splošno imenuje z eno besedo **ultramontanizem**. Ultramonta-
nizem pomenja zmago srednjega veka nad novim časom, romanstva
in germanstvom, zunanjih oblik nad notranjostjo, zmago jezuit-
skega principa slepe pokorščine in brezpogojne podvržbe nad pavlin-
skim principom verske svobode in nad principom sv. Janeza o lju-
dski svobodi. Na zunanji vidimo ultramontanizem utelešen v strogo centralizi-
rano in absolutno monarhično organizacijo rimske cerkve.

Za vsakega mislečega opazovalca je že vnaprej jasno, da more
tak sistem "ljudski" pač le v **najnižjem pomenu besede**. To se
lahko računati more le na zvestobo onih nepreglednih ljudskih mas,
ki živijo za njim brez drin in stru brez duševne samostalnosti in brez
sodbe.

To se na ultramontanski strani prav dobro ve. In zato z uprav-
no enotnostjo stražijo voditelji nad duševno nezrelostjo svoje ve-
stnosti. Odtod njih vedno prizadevanje, da potisnejo ljudsko
misel na najnižjo stopnjo. Odtod enolični pouk v katekizmu. Od-
ločilni boj proti svobodni šoli in proti vsakemu pravemu
svetlu.

Mi možje svobodne šole, ki stojimo sredi tega boja, vemo iz
izkušnje, kake cvetke poganja in kake sadove rodi vsak dan
tega sistema. Mi vemo pa tudi vsi, kakim napadom so izpostavljeni že 40
letni svobodnomiselni šolski zakoni od strani avstrijskega škofov-
stva in kaj je danes od njih še preostalo.

Toda steni se niso bili zadovoljni. Že dolgo so opirali svoj pogled
na to dolgo mečejo preko izvojevanje ljudske šole željne poglede
srednjih in visokih šolah. Poučenim to seveda ni nič novega. Šir-
ši občinstvu pa se je to razodelo z nekaterimi nediplomatičnimi
izjavami na zadnjem katoliškem shodu. In od takrat se je govorilo
že toliko, da se mi pri tej točki ni treba muditi.

Izrečno pa hočem omeniti, da je naš slučaj le eden posamezen
v velikega toka, kojega osnovno načelo bi označil najraje z be-
sedo "ekspanzija nerednosti" (ljudstvenosti).

To je prilično tako-le razumeti: velike ljudske mase so za državo
cerkev končno vendar-le odločilnega pomena; voditelji se torej
morajo osredotočiti na duševno izobrazbo onih, katere vodijo. Izobraženei
morajo prilagoditi neizobraženim, — če že ne na znotraj, pa vsaj
zunaj, navidezno.

In v to svrhu ima cerkev pripravljena vedno dva "tehtna" pre-
lovalna razloga: enega za državo in enega za izobražence. Državni
razlog se s povdarkom zabičuje, da se slepo verujoča čeda ovac dá
lahko vendar-le z vero še najlažje. In izobražence se skuša prepri-
čati, da se ljudstvu ne sme vzeti vera, ta "edina tolažba".

In kakor so ti razlogi prazni in nični, so dosedaj vendar našli še
enega poslušna ušesa, in sicer ne samo med klerikalci, marveč tudi
svobodnomislenci vsake kategorije.

Pri tem pa se pozablja le na to, kar zadeva državo, da dandanes
ni morejo biti več druga proti drugi hermetično zaprte, in da
vsaka država, ki se vsled svojega ljudskega poneumnjevanja in
sklepe izloči iz splošne kulturne skupnosti, brez rešitve gotovemu
propadu naproti.

Pri tem se pozablja, kar zadeva ljudstvo, da se vera, ki ne stoji
na duševno izobrazbo današnjega časa v nobenem soglasju, nikakor ne
more vzdržati trajno. Nadalje se pozablja, da izpričuje naravnost
neizumljivem egoizmu, ako se reveže in oropance zemske sreče tolaži
s sanjami in s plačilom na "onem svetu" ter se jim nekako tako reče:
"Za se seveda tega ne držim; toda za-te, uboga para, je dobro ravno
tako."

Končno se pozablja, da se na ta način zahteva od izobražencev
slepa igra z dvojnimi obrazom, in da tako do socialnega principa
vrednena hinavščina že davno kaže svoje razdirajoče delovanje na
kaj poljih javnega življenja.

Temu nasproti pa se dobé ljudje, ki **nočejo** biti hinavski. In na-
jbolj se dobé drugi, ki ne **morejo** in ne **smejo** igrati hinavske vloge,
ker njihov poklic z dosledno neizogibnostjo vodi le k resničnemu
pravemu.

Taki ljudje se dobé v vseh krogih, tudi v cerkvi sami. Dobé
v vsaki znanstveni panogi, tudi v katoliškem bogoslovju. Kajti
ultramontanski reakcijski boj za ponarodenje cerkve je ven-
čar splošen, povsod se skuša uveljaviti. Da stoji potemtakem prija-
ljive moderne izobrazbe in kulturnega napredka, predbojevniki da-
njega individualizma in kritičizma, v vrstah duhovnikov, da so
v naročju cerkve same najnevarnejši ter da se tam vršijo najlju-
bi boji, — to je samo ob sebi umevno.

Tako si je razlagati veliko papeško akcijo proti takozvanemu
modernizmu; tako si je razlagati syllabus in encikliko Pija X.

Pomenljivost teh cerkvenih dokumentov tiči predvsem v neovrg-
nem dokazu, ki ga je podala vsebina teh dokumentov, pomenljivost
tudi, da vidi rimska cerkev tudi na polju znanstva svoje ideale v
najnjem veku, da je, yslledtega prišla ta cerkev ne samo z modernim
svetom izven cerkve, temveč tudi z vsemi naprednimi ele-
mentmi v svojih lastnih duhovniških vrstah v najhujši spor, in da
ta spora noče rešiti na pameten način, marveč ga hoče zatreti s silo.

* Takih naprednih elementov, kakoršni se dobijo na pr. med
in nemško duhovščino, bi zamenj iskali med slovenskimi du-
hovniki, posebno pa tukaj v Ameriki. Naša duhovščina je vzgojena
na polnoma jezuitsko.

(Dalje prih.)

Listu v podporo.

Frank Šavs, Oregon City, Ore-
gon, mesto naročnine za "Glas
proletarstva"\$1.50
Še. Klub št. 11 v Cumberland,
Iowa,\$1.30

SODRUGI!

Vi potrebujete "Proletarec".
"Proletarec" potrebuje vas!
Agitirajte!!!

Vzglede starišev.

Ničesar ne upliva na otroke
tako odločilno kakor vzgled stari-
šev. Vedno in povsod poskušajo
posnemati svoje stariše, in to
se jim najbrž vtisne za vedno v
spomin. Otroci kmalu zapazijo,
kako ravna stariši v slučaju ka-
ke bolezni, in tega nikdar ne po-
zabijo. In to takorekoč z otrokom
vzraščajo. Na ta način se nauči,
kako je postopati pri prvih zna-
kih bolezni. Kaj je navadna po-
sledica teh prvih znakov? Zguba
apetita in telesne moči. In kako
sredstvo je proti temu? Trinerje-
vo ameriško grenko vino. Isto
spravi prebavne organe spet v
pravi tir, očisti kri in okrepeča
telo. To vino ni dobro samo v
prvem času bolezni, ampak ves
čas, dokler prebavni sistem ne-
redno deluje. Rabi ga vedno, do-
kler se počutiš slabo. Dobi se v
lekarnah, Jos. Triner, 616—622
So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

KUPUJTE PRI
Albert Lurie Co.,
567-69-71-73 Blue Island Ave.
CHICAGO, ILL.

Velika trgovina z me-
šananim blagom.

Zmerne cene vsak dan.

Pozor Rojaki Slovenci!

Prevezel sem na novo opremljeno go-
stilno "TRIGLAV" od brata Mohorja.

Točim sveže pivo, domače vino in
druga raznovrstne pijače. Na razpo-
lago imam moderno kegljišče in potu-
jočim vedno pripravljeno prenočišče.

Postrežba točna in solidna. Pri-
poročam se za obili obisk.

John Mladić,
617 So. Centre Av., Chicago, Ill.

Valentin Potisek
GOŠTILNIČAR

1237-1st St., La Salle, Ill

Toči vse, gostilni podrejene pijače
inse priporoča rojakom za obilen obisk.
Postrežba točna in solidna.

Največa slavjanska tvrdka
bander, zastav društvenih
kap. prekoramnic, regalij
in drugih stvari za društva

Pišite v slovenskem
jeziku po moj 80 strani
velik cenik kterege po-
šlem zastonj.

Hermankovi praški

so najboljša zdravilo za glavobol
in neuralgijo.

Ustavijo bolečine v 15 minutah.

Cena 25 centov.

J. C. HERMANEK, lekarnik,
585 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

Na koga se zanesti

v slučaju bolezni in komu se poveriti v zdravljenje,
ako hoče bolnik hitro in sigurno nazaj zadobiti
izgubljeno zdravje? — Vedno le na takega zdrav-
nika, katerega delovanje pozna in katerega mu
priporočajo prijatelji in znanci, katere je že oz-
dravil.

THE COLLINS N. Y. MEDICAL INSTITUTE

prvi, najstarejši in obče znani zdravniški zavod za Slo-
vence v Ameriki vabi vse one, kateri so bolni ter so mo-
goče že zastonj trošili denar pri drugih zdravnikih, naj
se obrnejo z zaupanjem na irkunešega zdravnika tega
zavoda Dr. R. MIELKE-ja, kateri ima mnogoletno iz-
kušnjo in kateri z najboljšim uspehom zdravi vse moške,
ženske in otroče bolezni pa naj bodo iste akutne, ali
zastarele (kronične), zunanje ali notranje. **Jetiko, sifi-**
lis, kakor tudi vse tajne spolne bolezni, zdravi hitro
in z popolnim uspehom. Zdravljenje spolnik bolezni
ostane tajno.

Čitajte, kaj pišejo v zadnjem času od njega ozdravl-
jeni bolniki.

Ozdravljen rane
na licu od zobobola.

Cenjeni gospod doktor!

Jaz se Vam iskreno zahvalim
za Vašo naklonenost, katero ste
mi skazovali za časa moje bolezni.
Uverjen in prepričan sem, da sem
le po Vaših zdravljenjih dobil po-
polno zdravje, nad katerim sem bil
skoro obupal. Sedaj pa se čutim
zdravega, ko kedaj pred boleznijo.
Zato Vas priporočam vsem rojakom
po širni Ameriki.
S spoštovanjem ostajam Vam
hvaležni.

Franc Steklarski
3141 St. Clair Ave. N. E.
Cleveland, O.

Frank Poth
370 Midland Ave.
Rockdale, Ill.

Velečujem gospod doktor!

Vam naznanim, da sem prejel
zdravila in se Vam zahvaljujem,
ker ste mi dobro poslali. Sedaj sem
popolnoma zdrav, pa so mi še zdra-
vila ostala, zato se Vam iskreno
zahvaljujem ter priporočam roja-
kom, ako potrebujejo zdravljenj, naj
se na Vas obrnejo, ker pri Vas se
zares dobra dobijo, katera gotovo
pomagajo.
Vas še enkrat zahvaljujem in
pozdravim ter Vam ostanem hval-
jezni prijatelj.

Jakob Likar
Box 941 West Newton, Pa.

Na razpolago imamo še mnogo takih pisem, katerih
pa radi pomanjkanje prostora ne moremo priobčiti

Komur bolezen ni natanko znana, naj piše po obšino
knjigo, "ZDRAVJE", katero dobi **ZASTONJ** ako pis-
mu priloži nekoliko znamk za poštino. — Vsa pisma pi-
šite v materinem jeziku ternajslavljajte na sledeči naslov:

THE
COLLINS N. Y. MEDICAL INSTITUTE
140 WEST 34th STREET, NEW YORK, N. Y.

ZEMANOVO "GRENKO VINO",

je najboljša zdravilo svoje vrste, izvrstno sredstvo proti bole-
nim želodca, črev in ledvic, čisti kri in jetra. **NEPRESEGLJIV**
LEK ZA MALOKRVNE ŽENE IN DEVOJKE.

Izdelano iz najboljšega vina in zdravnih zelišč.

ZEMANOVA "TATRA",

želodečni grenčec. Tatra je izdelana iz zdravnih zelišč tatran-
skega gorovja, zdravi živčne slabosti, podpira lahko prebavo
želodčev in se je dobro obnesla proti bolestim revmatizma.

Dobiti v vseh slovanskih salunih kakor tudi pri izdelovalcu
teh najboljših zdravil.

Prodaja na debelo in drobno najboljša Californijska vina.

B. ZEMAN, 777 Alport Street,
Chicago, Ill.

Slovenci Pozor!

Ako potrebujete obleke, klobuke, srajce, krava-
te, ovratnike ali druge potrebne reči za moške -- za
delavnik i praznik, tedaj se oglasite pri meni, kjer
lahko govorite v svojem materinem jeziku.

Čistim tudi stare obleke in izdelujem nove po
najnovejši modi in nizki ceni.

JURAJ MAMEK 581 Center Avenue,
blizu 18. ul., Chicago

V mestu Parma, Italija, se vrši velik proces proti 164 delavskim voditeljem. Državni pravdnik je v svojem govoru predlagal, naj se obsodijo vsi obtoženci radi poskušanja umora, oborožene ustaje in ustanavljanja zločinskih organizacij. (Proces je začel radi štrajka tamkajšnjih delavcev, ki so organizirani v strokovne zveze, katere državni pravdnik imenuje "zločinske" organizacije!) Veliko obtožencev je odšlo v inozemstvo, da agitirajo proti vladi, ki hoče sedaj kaznovati revne poljske delavce, ki so si hoteli svoj bedni položaj s štrajkom izboljšati, ker si drugače niso znali pomagati.

Moderno suženstvo.

Pred nekaj časom se je pripetila v mestu Rovena, Minn., zgodba, ki je za 20. stoletje komaj verjetna in ki živo spominja na nekdanje čase suženstva.

Pri nekem farmarju blizu Rovene je bil v službi mladi priden delavec. Nedolgo tega se je farmar izrazil: "da mora njegov delavec tako dolgo delati, kakor se zljubi njemu, farmarju." Nato je odgovoril delavec, da sploh ne mara več delati in da zahteva svoj denar. Toda namesto da bi izplačal možu njegov trdo prisluženi denar, je šel farmar s stolom na denj, dočim je njegova žena prijetela z revolverjem, da bi pogrnala sitnega upnika v beg. A mladi mož se ni prestrašil ne stola in ne revolverja ter je energično zahteval svoj denar. Ko so potem prišli še njegovi tovariši, ki so delali v sosesčini, je korajžni kmet pospravil svoje orožje, šel na telefon in poklical šerifa Nelsona iz Sioux Falls in javil vse delavce mirovnemu sodniku. Sodnik pa, pravičen mož, je spoznal krivim samo enega in ga obsodil na \$5 globe radi motenja domačega miru, in na svojo veliko jezo je moral farmar plačati, kar je bil dolžan.

Tako postopajo delodajalci danes s svojimi uslužbenci.

Podpirajte socialistično časopisje! Naročajte, čitajte in širite 'Proletarca'! Priporočajte hrvatskim delavcem 'Radniško Stražo'.

Vestnik

"Edini slovenski ilustrirani list v Ameriki. Izhaja dvakrat na mesec na 16 straneh. Cena mu je samo \$1.00 na leto, 50c na pol in 2c na četrt leta. — Naslov: 'Vestnik', 9 Albany St., New York, N. Y.

John Krika, slovenski BRIVEC

v Chicagu, Ill.

570 So. Centre Ave.

Fino Opremljena Gostilna

z najboljšimi pijačami kaker z Atlas in Pilzen pivom, vinom in raznovrstnimi likerji, dalje s smodkami in prostim "lunchom".

Zastopstvo najboljših parobrodskih črt; prodaja parobrodskih listov in pošiljanje denarja v staro domovino.

Postrežba točna in solidna.

Mohor Mladič

Novi prostor:

572 Blue Island Ave.

vogel Loomis St.

Telefon Canal 3214 Chicago, Ill.

JUNGLE

Angleški pisatelj Upton Sinclair Z avtorjevim dovoljenjem prevaja Ivan Kaker.

(Copyright, 1905, 1906, by Upton Sinclair.)

(Nadaljevanje.)

Prvo, kar je opazil, ko je stopil v dvorano, je bila teta Elzbieta, ki je sedela z malo Kotrino blede in prepadena v zadnji klopi. Sree mu prične tolči kot kladivo, toda ni si upal dati kakega znamenja, in oni dve tudi ne. Vsedel se je na zatožno klop in brez moči žalostno strmeli proti njim. Videl je, da One ni zraven, in razne slutnje so ga mučile, kaj da to pomenja. Pol ure je tako sedel zatopljen v svoje misli, — kar skoči pokonci, kakor bi ga pičil gad, in vsa kri mu šine v glavo. Vstopil je mož, — po obrazu ga Jurgis ni mogel spoznati, ker je imel vso glavo ovito, toda spoznal ga je po njegovi čokati postavi. Bil je Connor! Pri pogledu nanj se začne Jurgis tresti in udi se mu upognejo kakor na skok. Potem pa brž začuti na svojih ramah roko in zasliši za sabo glas: "Vsedi se, ti sin..."

Ubogal je, toda pogled se mu je pasel neprenehoma na sovražnika. Da je ta človek še živ, se ni mogel prečuti; vendar pa ga je navdajalo z velikim veseljem, da ga vidi tako sešitega in obvezanega. Connor in družbin pravni zastopnik, ki ga je spremljal, sta zasedla prostora tikoma pred vzvišeno sodnikovo ograjo; in kmalu potem je poklical sodni pisar Jurgisa po imenu in policist ga je sunil in tiral pred sodnika, držeč ga trdno za roko, da bi Jurgis ne mogel planiti na svojega "bossa".

Jurgis je videl in slišal, kako je stopil Connor na svedoško klop, bil zaprisežen in potem povedal svojo zgodbo: Žena jetnikova je delala v oddelku, ne daleč stran od njega, in ker je bila proti njemu predrzna, so jo odslovili; pol ure kasneje ga je njen mož napadel, vrgel ob tla in skoro zadavil. Pripeljal je sabo priče...

"Najbrž se jih treba ne bo," je omenil sodnik in se obrnil proti Jurgisu. "Vi pripoznate, da ste tožitelja napadli?" ga upraša.

"Tega?" upraša Jurgis, kažoč na Connorja.

"Da, tega," reče sodnik.

"Res sem ga pretepel," izjavi Jurgis.

"Recite 'Vaša Milost,'" mu zarenči policist na uho in ga uščipne v roko.

"Vaša Milost," reče Jurgis pokorno.

"Skušali ste ga zadaviti?" poizveduje nadalje sodnik.

"Da, gospod Vaša Milost."

"Že kdaj zaprti?"

"Ne, gospod Vaša Milost."

"S čim se morete opravičiti?"

Jurgis omahuje. Kaj naj reče? V poltretjem letu se je angleščine toliko navadil, da se je o vsakdanjih stvareh mogel razgovoriti; toda tega bi ne mogel povedati, da je kdo njegovo ženo z grožnjami preplašil in zapeljal. Začel je enkrat ali dvakrat, momljal je in jecal, na veliko nevoljo sodnikovo, ki je kar sapo lovil radi Jurgisovega smrada. Končno je dal jetnik razumeti, da je jeziku premalo vešč, in takoj je pristopil mlad mož ter mu rekel, da naj se posluži onega jezika, v katerem je najbolj v stanu svoje misli povedati.

Jurgis je prišel. Mislil, da mu bodo dali čas, je najprej pripovedoval, kako je boss službo njegove žene izrabil v ta namen, da se ji je približal in ji žugal z odslovitvijo. Ko je tolmač to preložil, posegel mu je sodnik, ki se mu je že mudilo in ga je avtomobil čakal že pred vratmi, hitro v besedo: "O, razumem! Toda če je za Vašo ženo lazil, zakaj se ni pritožila pri nadpazniku ali pa službo pustila?"

Jurgis se obotavlja, nekoliko zmeden; potem pa začne pojasnjevati, da so zelo revni, — da je težko dobiti drugo delo.

"Razumem," reče sodnik. "Smatrali ste torej za pravilnejše, da ste ga vrgli ob tla." Potem se obrne proti tožitelju in ga upraša: "Ali je na tej pripovedki kaj resnice, gospod Connor?"

"Niti trohice, Vaša Milost," odgovori boss. "Prav neprijetno je, — skoro vedno, kadar odпустimo kako delavko, pripovedujejo se take pravljice."

"Da, mi je znano," reče sodnik. "Slišim dovolj pogosto. Lopov Vas je videti precej zdelal. Trideset dni in stroške. Prihodnji slučaj!"

Jurgis je poslušal to ves presenečen. Šele ko se je policist, ki ga je držal za ramo, obrnil, da ga odpelje, mu je postalo jasno, da je stem izrečena njegova obsodba. Divje se ozre naokrog. "Trideset dni!" zaječi in zdirja potem proti sodniku. "Kaj bo iz moje družine?" zaupije obupno. "Ženo imam in otroka, gospod, in denarja nimajo, — moj Bog, poginili bodo lakote!"

"Na to bi morali pomisliti poprej, predno ste gospoda napadli," reče sodnik mrzko, in se ozre po prihodnjem jetniku.

Jurgis je hotel še nekaj povedati, toda policist ga je že zgrabil za vrat in ga davil, nasproti pa je prihajal še en policist, očitno s sovražnimi nameni. In tako se je dal mirno odvesti.

Čisto zadaj v dvorani je opazil Elzbieta in Kotrino, ki sta se s svojih sedežev dvignili in osuplo proti njemu strmeli; poskušal je priti do njih, a že ga je policist trdneje zgrabil za ovrtnik, — povsili je torej glavo in se udal svoji osodi: po končanih obravnavah pa so ga odvedli doli k "Črni Mariji" in potem so ga odpeljali.

Topot je bil cilj Jurgisove vožnje "Bridewell", mala okrajna kaznilnica, kjer so delali pokoro grešniki grofije Cook. Tu je bilo bolj natlačeno in še bolj nesnažno nego v mestnem zaporu; od tam so od časa do časa prignali semkaj vso manjšo sodrgo, male tatove in sleparje, pretepače in postopače. Tovarišijo v celici je delal tukaj Jurgisu neki laški prodajalec sadja, ki ni hotel policistu plačati napitnine in bil aretiran raditega, ker je nosil pri sebi velik žepni nož. Ker pa mož ni znal niti besedice angleško, je bil Jurgis vesel, da so Italijana kmalu nato izpustili. Za njim je prišel neki norveški mornar, ki je v pijanosti zgubil pri cestnem pretepu eno uho; bil je to prepirljiv človek, ki je Jurgisa venomer preklinjal, kadar se je ta v svoji postelji zaobračal, ker so potem padali prašički z gorenje postelje na spodnjo. Nemogoče bi bilo s tem divjakom nepretrgano živeti skupaj v eni celici, toda na srečo so morali jetniki čez dan kamenje tolči.

Deset dni je preživel Jurgis tako, ne da bi kaj slišal o svoji družini; enajsti dan pa mu paznik naznani, da ga je prišel nekdo obiskat. Jurgis obledi ko stena, in kolena se mu zašibijo, da komaj iz celice pride.

(Dalje prih.)

M. A. Weisskopf, M. D.

Izkušen zdravnik.

Uradije od 8—11 predpoldne in od 6—9 zvečer.

885 So. Ashland Ave.

Tel. Canal 476 Chicago, Ill.

PREMOG, DRVA in KOKS

PRODAJA

ALBERT DENMARK

Pisarna na voglu

Center Ave., in 18. ulica

Prodaja konj i konjskih oprav.

Telefon Canal 2248

594 S. CENTRE AVE.

CHICAGO, ILL.

POZOR! SLOVENC! POZOR!

SALOON

s modernim kegljiščem.

Sveže pivo v sodčkih in buteljkah in druge raznovrstne pijače ter unijeke smodke. Potniki dobre čedno prenočišče za nizko ceno.

Postrežba točna in izborna. Vsem Slovincem in drugim Slovanom se tople priporoča.

MARTIN POTOKAR,

564 SO. CENTER AVE., CHICAGO

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.

Zdravnik za notranje bolezni in ranocelnik.

Izdravniška preiskava brezplačno—plačati je le zdravilo, 647 in 649 Blue Island Ave., Chicago. Za dne ure: Od 1 do 3 popl. Od 7 do 9 zvečer. Izven Chicago živeti bolniki naj pišejo slovenski.

MIRKO VADJINA, 392 W.

SLOVENSKO HRVATSKI BRIVEC.

Na razpolago so kopelji.

ALOIS VANA

— izdelovatelj —

sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih pijač.

82-84 Fisk St. Tel. Canal 1405

Priporočljivo!

Miners Bitters

TRIGLAV CHEMICAL WORKS

1648 W. 22nd St.

"Dobiti je v vseh gostilnah."

DR. F. J. PATERA

Ordinuje na severozah. voglu ASHLAND IN MILWAUKEE AVE.

od 12. do 3. ure popl.; od 7. do 8. ure zvečer v ponedeljkih, torkih, četrkih in petkih.

Telefon Canal 180.

M. BOLTE,

IZURJEN ČEVČAR

Popravlja stare čevlje, sprejema naročila na nove, ter izvršuje to

hitro, lično, trpežno in po ceni

Priporočam se vsem Slovincem.

572 S. Centre Av., Chicago, Ill.

Vac. Tourek,

izdelovalec finih

Havana cigar.

Prodaja cigare na škatiče. Naročila se izvršujejo točno.

1210 So. Albany Av., Chicago, Ill.

Aka hočeš dobro naravno vino poglaši se pri

JOS. BERNARD

620 Blue Island Avenue

Telefon Canal 842 CHICAGO

Pri njemu dobiš najboljša kalifornijska in importirana vina.

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO

CHICAGO